

Aanpak TVX: topproduct of

Discussie genoeg tijdens de relatieavond van Hobaho over TVX in tulp. De drie inleiders zetten het onderwerp helder uiteen. Onder leiding van Sam van Egmond kwamen de vragen die er toe doen op tafel. Is het wel een probleem, en wil het tulpenvak dit dan aanpakken? De meningen liepen sterk uiteen.

Martin van Dam gaf inzicht in de vele vragen die TVX bij het onderzoek oproept

Tekst: Arie Dwarswaard
Fotografie: René Faas

“Is er met zo weinig afkeuringen wel een probleem?” Die vraag raakte de kern van de discussie over TVX, het relatief nieuwe virus dat tijdens de relatieavond van Hobaho op donderdag 9 januari centraal stond. Zo'n honderd aanwezigen luisterden niet alleen geboeid, maar gaven ook duidelijk hun mening. En die liep sterk uiteen.

Wat die afkeuringen door de BKD betreft: heel

lang was het maar een paar hectare, ineens schoot het omhoog richting de veertig hectare, en daar zit het nu al weer een aantal jaren op. Op een oppervlakte van 10.000 ha tulpen niet meer dan een snipper, en dus iets om niet al te bezorgd over te zijn. Maar die geruststellende gedachte deelde niet iedereen. In ieder geval de drie inleiders plaatsen daar de nodige kanttekeningen bij.

VRAAGTEKENVIRUS

Onderzoeker Tulp van PPO Martin van Dam

zette op een rij welke kennis er is opgedaan sinds het vaststellen van TVX in tulp in 1995. Mechanische verspreiding is er nauwelijks. Koppen, machinaal pellen en waterbroei zijn te verwaarlozen verspreidingsroutes. Hoe anders is dat voor de tulpengalmijt. Die kan tot 60% overbrengen. Verwante mijten zoals stromijt en bollenmijt doen dat nauwelijks. Als het bij galmijt was gebleven, was het probleem relatief goed aan te pakken. Helaas is de werkelijkheid een stuk ingewikkelder geworden. Onkruiden, grassen en groenbemesters kunnen als waardplant voor het virus fungeren. Het virus kan zich via de grond verspreiden van de ene naar de andere plant. Een overbrenger, zoals bij Augustaziek, is nog niet gevonden. “Het is ook maar de vraag of die er is”, aldus Van Dam. “Het kan zelfs zo zijn dat het contact tussen twee wortels van tulpen al voldoende is. We weten het niet, maar op basis van wat we de laatste jaren hebben gezien valt die route niet uit te sluiten.”

Complicerende factor is nog eens dat niet in elke cultivar op blad of bloem virusbeelden te zien zijn. “Je kunt het als teler dus ook missen als je aan het selecteren bent.”

Omdat er nog zoveel onzeker is over dit virus, adviseert Van Dam om als ondernemer na te gaan wat TVX voor de bedrijfsvoering betekent. Is er sprake van aankooppartijen, worden afgebroeide tulpen bewaard en weer opgeplant, hoe zit het met de grond waarop de tulpen worden geplant? “Ga voor uzelf na waar de risico's zitten en probeer die risico's tot een minimum te beperken.”

rustig slapen

Peter Knippels van de BKD borduurde op dat advies door. De BKD ziet in steeds meer gewassen mogelijkheden voor een striktere omgang met welke ziekteverwekker dan ook, die neerkomt op schoon beginnen en schoon eindigen. Dat zo'n aanpak kans van slagen heeft, maakte hij duidelijk door even een uitstapje te maken naar de Nederlandse pootaardappelteelt. Net als de bloembollenteelt heeft deze sector te maken met vooral veel export naar allerlei landen buiten de Europese Unie. Die landen stellen hoge kwaliteitseisen aan dit uitgangsmateriaal. Knippels: "De lat ligt hier heel hoog. Dat was de wens van de telers zelf. Met als gevolg dat de NAK in Emmeloord geen kassencomplex meer nodig heeft om alles op te planten en te toetsen. Hun opvatting is helder: niemand kan concurreren met Nederland."

Peter Knippels stelde een ketenaanpak van TVX voor, zoals die ook voor Lelie is opgezet

'Het ambitieniveau van deze aanpak is hoog. De vraag is of de sector dit wil'

In de lelieteelt heeft het PLAM-virus voor een eerste aanzet gezorgd in de bloembollenwereld. Onder de naam Lelie 2.0 is een bedrijfsaanpak opgezet, die ook toepasbaar is op TVX. Eerder en vaker toetsen is daar een integraal onderdeel van. "Dit is een ketenaanpak om mee aan de slag te gaan om virussen te beheersen. Daarbij stel je als ondernemer eisen aan partijen, het bedrijf, de hygiëne, tracking en tracing. Het ambitieniveau van deze aanpak is hoog. De vraag is of de sector dit wil."

TOPKWALITEIT

Die vraag leverde uiteenlopende reacties op. René de Wit van exportbedrijf Jan de Wit & Zonen uit Enkhuizen toonde zich een verklaard voorstander van topkwaliteit. Dat is wat hij nodig heeft voor de markt die zijn bedrijf bedient. Aan de andere kant van het spectrum zitten telers die hun eigen bollen afbroeien. Met een geringe kans op schade is het voor hen niet noodzakelijk om uitgebreid en vroegtijdig te gaan toetsen voor een zo hoog mogelijke kwaliteit. Een van de aanwezigen deed de suggestie om plantgoed in het najaar al op TVX te toetsen. "Daarmee kun je met minder opplant van monsters en veldkeuring toe."

Louis Poel, voorzitter van de KAVB-productgroep Tulp en zelf ook teler en broeier in De Rijp lichtte toe hoe het bestuur van de productgroep de afgelopen tijd met TVX is omgegaan. "Op zich vinden we dit een bedrijfsprobleem.

Als een teler een partij tulpen teelt waar veel TVX in zit, dan heeft zijn buurman daar geen last van. De teler kan er ook zelf iets aan doen. Zwaardere normen en eerder declasseren zijn onderwerp van gesprek geweest, en daarover lopen de meningen binnen het bestuur sterk uiteen. Als bestuur hebben we vanuit studiegroepen twee verzoeken gekregen: eentje om verruiming, eentje om verzwarende maatregelen. Dat maakt precies duidelijk hoe er over wordt gedacht in de praktijk."

Louis Poel lichtte de praktische plussen en minnen van TVX toe

Poel maakte duidelijk dat op zijn eigen bedrijf TVX ook voor de nodige hoofdbreken zorgt. "In een partij afgebroeide bollen bleek het wel te zitten, na opplanten werd het niet gevonden. Hoe lastig kan het zijn. Dit hoor ik ook van collega-kwekers. Wat ik ook hoor, is dat steeds meer bedrijven het serieus nemen en streven naar een nulsituatie."

WAT TE DOEN

Cruciale vraag is wat de sector aan TVX kan doen. Het wegvallen van het PT maakt uitgebreid vervolgonderzoek niet eenvoudig. Poel riep de aanwezigen daarom op zich aan te sluiten bij het Tulpen Onderzoeks Fonds, dat met vragen over TVX onderzoek kan organiseren. Ten slotte deed René de Wit de suggestie om een stappenplan op te zetten van bijvoorbeeld drie jaar waarin de tulpenteelt werkt aan de aanpak van dit virus. Die suggestie deed hij niet zonder reden. "Wat wij als export merken is dat de eisen steeds strenger worden. Willen we in alle landen actief kunnen blijven waar we nu zitten, dan zal het viruspercentage van TVX en andere virussen echt omlaag moeten." Een visie die nog eens werd onderstreept door Peter Knippels. "De eisen van klasse I zullen voor steeds meer landen niet goed genoeg zijn."

Resumé

TVX in tulp stond centraal tijdens de relatiebijeenkomst van Hobaho, 9 januari 2014. De meningen over de aanpak en impact van dit virus liepen sterk uiteen. Het pleidooi voor een serieuze sectorale aanpak klonk wel luid.